

Tidningen Kulturen ger sig ut i den inre rymden och möter ljudpsykonauterna i Vrakets Position.

Även om man är helt omgiven av musik kan man ibland känna en saknad. En diffus längtan efter något man knappt ens vet vad det är. Men den finns där, molande, som ett egendomligt surr, som en klåda man önskar att något skulle kunna stilla.

Jag hade sökt rätt länge efter något som kändes som att det borde finnas men som inte stod att finna någonstans. Efter vad som kändes som en ändlös mängd av dronrockband med större ego än talang hade jag börjat ge upp. Jag stod i begrepp att av frustration och besvikelse dödförklara hela genren när skivan "Spår" med Vrakets Position dök upp. I största anspråkslöshet dessutom; omslaget var skönt befriad från all den skämtartikelsaktiga psykedeliska kvasisymbolik som brukar vara så populär bland genrens mindre bemedlade band. Istället, en sakligt monokrom bild av malmökonstnären Tore Nilsson.

Musiken var och är desto mer färgstark. Den har kallats krautpunk; själva kallar de den för bakgrundsmusik från avgrunden. Oavsett är det en musik som inte *presenterar* sig för lyssnaren, utan exploderar rakt ut i rummet, som en supernova av ljud. Strävt rött, bistert blått, kärva bruna och gula nyanser kastades runt i rummet som i en våldsamt kosmisk strömvirvel och rev med sig mig med en kraft som jag omöjligen kunde stå emot. Det var som att Vrakets Position jämnade allt med marken och nollställde min hörsel. Det började om med Vrakets Position.

Jag var tvungen att följa med, och jag var tvungen att gå tillbaka. Följa med i gruppens tredje skiva "Funktionslust" och gå tillbaka, till den dubbla namnlösa debuten som liksom de två övriga skivorna distribueras genom det Galleri 21 som i närmare trettio år har erbjudit en malmöplattform åt samtida, i första hand nordiska, konstnärer. Jag förstod att det som skiljde Vrakets Position från de flesta andra band som ytligt kanske liknar dem, är att de hade konstnärliga inklinationer som gick långt utanför musiken. Ett konstnärligt medvetande, om man så vill; ett förhållningssätt som gav musiken djupare, kraftigare rötter än mycket annan av den musik som stoltserar med fjädrar lånta från krautrock, artrock och annan mer eller mindre avantgardistisk musik. Här var det inte tal om bara utanpåliggande fjädrar, här handlade det om

Skrevet av Peter Sjöblom
2014-02-17 kl. 00:00

en köttigt stabil kropp som vuxit sig stark av näringen från flera konstnärliga yttringar. Att det gör skillnad, avgörande skillnad, råder det inte den minsta tvekan om.

Även om det känns som att allting börjar om med Vrakets Position, så har de inte uppstått ur ett intet. Tvärtom har de en historia som går rätt långt tillbaka i tiden. Gruppens endast två medlemmar är idag en bit över 60 båda två, och i slutet av det 70-tal som krackelerade av punkens besinningslösa kraft befann sig Tommy Lindholm och Göran Green i skåne-regionens, och i synnerhet den lundensiska, punk- och art punk-kretsar. Alltså på samma fertila mark som fixstjärnor som Stry Terrarie och Henrik Venant. Lindholm och Green gjorde som många andra, de sökte sig en väg genom band som hastigt upplöstes eller omformades till andra band. Som hundratals andra fick de ut en singel, eller rättare sagt en EP. Men till skillnad från flertalet av deras samtida som spydde sin galla över ett dysfunktionellt samhälle, sökte Kabbala Kitsch inspiration i litteraturen. EP:n kom 1981, gavs ut på det då relativt nystartade förlaget Bakhålls etikett, och rymde tre låtar med texter av Hermann Hesse. Musiken var inte heller av den ordinarie sorten, ens med tidsenliga postpunkmått mätt. Redan då tycktes den röra sig runt en tät tonkärna, som om den utgick från en antydd dron som många år senare skulle bli den definierande beståndsdel hos Vrakets Position.

– Har aldrig tänkt på det, säger Tommy Lindholm, men dronen har alltid funnits med i mitt liv. Har alltid fastnat i ljud som dammsugare, diskmaskiner, mistlurar. I minimalism, enkelhet vilket det ju fanns mycket av i punken. Frihet är en annan viktig hörnsten. I Kabbala Kitsch var vi tre fjärdedelar som egentligen gillade mer att jamma på ett ackord än att repetera låtar.

– Vrakets Position har ju alltid arbetat med grunder/droner som en trygghet/frihet för att utveckla musiken, tillägger Göran Green.

Skrivet av Peter Sjöblom
2014-02-17 kl. 00:00

Det finns inte mycket information att hitta om Kabbala Kitsch och de tidiga åren. Några biografiska skärivor här och där som, som bäst, ger en skissartad bild av bandets prövoår. De bildades som Skunk 1977, bytte sedan namn till Zakkes Armé innan de till slut fastnade för Kabbala Kitsch. Tommy försöker täta de historiska sprickorna:

– Det var personmässigt i stort sett samma band. Det var bara trummisarna som varierade tills Göran tog hand om pinnarna i Zakkes Armé. Skunk och Zakkes Armé var renodlade punkband medan Kabbala Kitsch mer hade ambitionen att vara ett lite arty inslag på Malmö-Lund-scenen i början av 80-talet, tänk Kabinett Död, Perfekt Alibi, Henrik Venant med flera. Kabbala Kitsch blev inte så långvariga men vi hann med några spelningar och EP:n ”3 x Hermann Hesse”. Jag flyttade upp till norra Skåne 1982, vi repade alltmer sällan och vi delade inte helt åsikter om vart vi skulle gå musikaliskt. Jag vet faktiskt inte så mycket om de andras musikaliska bakgrund men själv spelade jag i ett popband i Halmstad, Subterraneans, under 60-talet.

– Jag började faktiskt som sångare i Zakkes Armé, utvecklar Göran, men trummisen försvann så jag fick fungera som takthållare några år tills vi upptäckte att det fanns trummaskiner som var mycket bättre på det. Sedan blev mitt huvudinstrument en gammal monosynt, en Kawai 100 F om man nu kan kalla den ett instrument eftersom den är nästan omöjlig att styra. Kawaien hänger fortfarande med tillsammans med nya syntar och datorer.

Skrevet av Peter Sjöblom
2014-02-17 kl. 00:00

Namnet Kabbala Kitsch leder tankarna till mystik och magi, och det gör även påståendet att gruppen skulle ha varit inspirerad av Aleister Crowley. Ett kulört inslag i den tidigare fragmentariska historieskrivningen, men ett som Tommy avslöjar som betydligt mer prosaiskt än man först kan tycka.

– Det var en liten kupp jag gjorde inför att vi skulle få några texter publicerade i Bakhålls antologi "Svenska Rocktexter". Jag skickade in tre av mina bl a en som hette "Aleister Crowley" som väl var någon slags hyllning. Att vi spelade "magisk skit" stämde väl men knappast att vi var inspirerade. Hur skulle det ha låtit? Det var förresten under Kabbala Kitsch-tiden vi började använda poesi av till exempel Stagnelius, Hesse, Nietzsche, Blake. Jag ville att bandet skulle heta Hessenizze men de andra bara garvade. Det skulle vara mycket tyskt kring -80. Vi gjorde en sagolikt bra låt av Blakes "The Tyger" som jag är sugen på att göra en ny version av.

Närheten till litteraturen går som en röd tråd genom bandets historia. Hesse-EP:n som gavs ut av bokförlaget Bakhåll. Vrakets Position som förutom av William Blake och Friedrich Nietzsche lånar av Omar Khayyam och W.B. Yeats. Kopplingen till konsten bämnde jag redan tidigare, och till det kommer att Göran Green själv är bildkonstnär. Vrakets Position korsar konstytringarna och jag funderar över om det alls är möjligt att hålla uttrycken åtskilda. Är allting inte egentligen bara olika sätt att formulera sig kring en och samma sak, kring samma vision, där alla är konstarnas är avhängiga varandra?

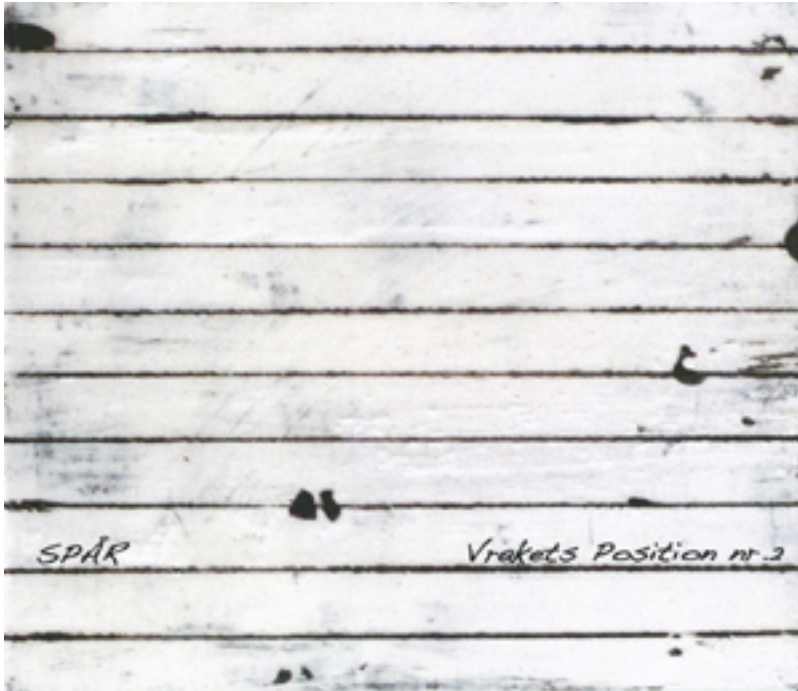
– Jag ser verkligen musiken som en integrerad del i ett större kulturellt uttryck, bekräftar Göran. Jag ser konsten/musiken som en revolutionär kraft som i sina bästa stunder förhöjer medvetandet till nya dimensioner.

– Det är så här jag formulerar mig, uttrycker mig kulturellt så nära mina idéer och känslor som det är möjligt, konstaterar Tommy. Det är vad jag kan, vad som fungerar för mig, något jag mår bra av och vad jag vågar göra. Har provat att uttrycka mig på andra sätt, skriva, måla, men jag blir så djävla prestationsinriktad, självkritisk och beräknande. Och det strider mot mina egentliga värden. Jag kan bara säga att det är tur att Vrakat finns som någon slags ventil i detta feel-good-impregnerade nu. Vi är enormt öppna för allt och alla som vill dela visioner med oss.

– Jag, fortsätter Göran, har ägnat mig åt skapande processer, i olika former under större delen av mitt liv. Skapande handlar mycket om att knäcka vissa koder. Den musikaliska koden knäckte jag och Tommy tillsammans för många år sen och sedan dess har vårt skapande handlat om att ge oss själva frihet där vi bit för bit kommer över våra egna begränsningar. Detta

Skrivet av Peter Sjöblom
2014-02-17 kl. 00:00

är en never ending story och de senaste åren har vi blivit modigare och mer befriade vilket har resulterat i den musik vi nu har givit ut. Har man en gång upplevt den musikaliska kraften skapar det ett behov. Det är svårt att låta bli och det är ju ett fantastiskt privilegium att vi har tillgång till den här möjligheten.

Under 80-talet, efter att de kortlivade Kabbala Kitsch hade lagt ner verksamheten, fortsatte Göran och Tommy att spela tillsammans i olika bandsammansättningar.

– Det var av lösare art och bara improvisation, berättar Tommy. Vi provade med vår gamle basist, en synt-kille, en cellist med flera men det funkade inte riktigt för att det skulle kunna bli något fast. Det var nog så att jag och Göran kände att det inte riktigt blev som vi ville, att det inte blev någon riktig kemi. Efter -87 träffades Göran och jag sporadiskt, ibland med flera års mellanrum men varje gång kändes speciell.

När började Vrakets Position bli en mer stabil enhet, och vad var det som fick er att starta bandet efter så lång tid?

– Svår fråga, säger Tommy. Det var i alla fall 2005. Och vi tyckte vi lät djävligt bra. Tekniken hade utvecklats, vi hade lämnat kassett-tiden bakom oss och inspelningsljudet blev bättre. Vi var båda 55+ och lite fed up med mycket vi hörde och såg runt om oss. Det blev efter hand ett slags beroende att träffas men helt utan ambitioner att spela för någon annan än oss själva. Vi

Skrivet av Peter Sjöblom
2014-02-17 kl. 00:00

var helt nöjda med att spela och lyssna själva på det vi gjort och så var det de följande åren fram till 2011.

I Vrakets musik tycker jag mig höra betydligt större påverkan från artister som exempelvis AMM, Faust, Tony Conrad och LaMonte Young än från ”vanlig” rockmusik, även om energin kan vara ”rockig”. I vilken tradition tycker ni själva att ni hör hemma?

– Mina barn har ofta lite irriterat sagt att jag lyssnar på all musik och det är väl någon slags sanning, säger Tommy. Men det jag alltid återvänder till är stycken som Velvet Undergrounds ”Sister Ray”, Terry Rileys ”Persian Surgery Dervishes”, Kenny Håkanssons ”Räven raskar över isen” och allt med Wire. Sen betyder ju Faust, Tony Conrad, LaMonte Young, Terry Riley., Steve Reich, Phil Niblock, Charlemagne Palestine, Earth och väldigt många andra minimalister oerhört mycket för mig och mitt välbefinnande. Jag vet faktiskt inte längre vad som är rockbaserat och inte i det vi gör. Allt är samma sak och ett. Det finns inga distinktioner längre. Leve detta!

– Vi har nog ganska likvärdig musiksmak, skjuter Göran in. Jag har alltid haft en kärlek till allt som är gränsöverskridande.

Improvisationen är direkt avgörande för den musik som Vrakets Position gör. De fångar en ingivelse, följer längs med den så den länge som den är möjlig att utvinna energi ur. Genom att skala av allt överflödigt, rensa bort allt lull-lull, kommer de nära kärnan, inte bara i musiken som sådan, utan också upplevelsen av musiken. Det finns ingen gräns mellan musiken och lyssnaren. Men vilka är utgångspunkterna? Utgår Vrakets Position från något slags överenskommelse på förhand, mer eller mindre vag och öppen, som ett slags landmärke?

– Ännu en svår fråga, säger Tommy. Vi har väl aldrig funderat på det, vilket väl är själva grejen. Jag har väl huvudet fullt av referenser och aktuella känslor och behov och Göran sina visioner och känslor och behov och sen har vi våra instrument och någon loop eller något intro som får bestämma hur vi går igång och sen får det bli som det blir. Vi har en laddning poesi om jag skulle känna för att sjunga lite och vi är allmänt öppna för vad som kan komma att utspelas och hur länge det ska pågå. Vi har aldrig planerat något, vare sig text eller musik. När vi träffas spelar vi oavbrutet i cirka tolv timmar med avbrott för en del lyssnande.

Skrivet av Peter Sjöblom
2014-02-17 kl. 00:00

– Det som är mest spännande är att vi hela tiden skapar något nytt, säger Göran. Även om vi någon enstaka gång har en idé, att vi faktiskt försöker förbereda något, så blir det improvisationsmusik vi skapar i stunden.

Spelar Vrakets Position inför publik, och i så fall, hur reagerar den? Läser ni av publiken och låter dem på så vis bli en del av musikens tillblivelse, eller blir ni som en sluten enhet med publiken mer som utomstående betraktare?

– Vi har haft två spelningar, berättar Tommy. Den ena med publik som satt och lyssnade och den andra, som var en fyratimmarsspelning, med aktiv publik som gjorde väggprojektioner bakom oss. Vi ser oss inte som ett live-band. Det vore kul på ett sätt men lite bökigt för oss åldermän. Vi trivs nog bäst för oss själva, som vi brukar ha det. Vi är dock glada över den respons vi fick under de spelningar vi haft.

Inte oväntat är gruppens tre skivor inspelade i avskildhet. Ljudet är primitivt om man jämför med slipade studioproduktioner, men det skrovliga soundet bidrar till snarare än reducerar musikens genomslag. Som om den vore för stor för att få plats i en mikrofon. Som om lika mycket pågick utanför det inspelade. Vilket ju är precis så det är med Vrakets Position. Det som registreras av inspelningsutrustningen är närmast som en utgångspunkt för lyssnaren och det är dennes sak att ta musiken vidare, djupare in i sig själv. Jag har svårt att förstå vad musiken skulle kunna vinna på att spelas in studio.

Skrivet av Peter Sjöblom
2014-02-17 kl. 00:00

– Bättre ljud givetvis. Men det har aldrig lockat oss. Vi är nöjda och det är det som räknas. En del av våra inspelningar låter förstås för djävligt bland annat beroende på kass inspelning, dålig teknik. Men inte allt och det får oss att fortsätta hävda vårt sätt att spela in oss, säger Tommy och får medhåll av Göran:

– Vi har med tiden skaffat oss bättre teknik, men något studioband är vi ju inte. Det finns en kraft och ärlighet i det autentiska ljudet som är svårt att få fram i en studio.

Den musik som Vrakets Position gör fungerar på många plan, men det viktigaste är det antydda, det som annars är svårt att få grepp om i vardagen. Vrakets Position tvingar sig liksom in i lyssnaren och agerar på ett subliminalt plan. Jag får en aha-upplevelse när jag får veta att Tommy till vardags är psykoterapeut. Kopplingen är ju lika given som den till konsten!

– Det finns ingen motsättning alls, det är samma ”jobb”, säger han. Älskar mitt jobb, ser fram emot nästa patient, får vara här och nu med denne, vara kreativ, öppen, följa en process, en utveckling, förändring, se resultat och precis allt det som finns i det som är Vrakets Position. Jag brukar tänka att jag som psykoterapeut är en kombination av uppfinnare och detektiv. Tror att det är lika med ett par av mina viktigare värden, kreativitet och nyfikenhet. Tror att det gäller för Göran också, annars hade vi inte hållit ihop i 35 år och skapat det vi har gjort. Kan inte heller se något slut på det vi gör och det känns djävligt bra på ålderns höst.

Peter Sjöblom